

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

Bakalářská diplomová práce

Určení času v hovorové čínštině

Expressions of time in spoken Chinese

Studijní obor: Česká – Čínská filologie

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Vykoukal

Student: Kateřina Kočí

OLOMOUC 2008

Prohlašuji, že jsem svou závěrečnou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem v ní veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

V Olomouci dne 18.12.2008

.....

Podpis autora bakalářské práce

Anotace:

Tato diplomová práce si klade za cíl zjistit formální podobnost mezi větným členem určením času v čínštině a příslovečným určením času v češtině. Důležité je porovnání funkce a postavení těchto větných členů ve větě.

Nejprve posoudíme oba členy samostatně, samozřejmě větší důraz je kladen na určení času v čínské větě. Podle sepsaných gramatik čínštiny (v českém a anglickém jazyce) souhrnně popisujeme různá vyjádření určení času a jeho postavení ve větě.

V poslední kapitole porovnááme společné vlastnosti vyjádření času v obou jazycích. V čínštině může být určení času postaveno v čele věty, mezi podmětem a přísudkem, za slovesem, může být vyjádřeno podstatným jménem (popř. s připojenými záložkami) a vedlejšími věty časovými. Zvláštní kapitola patří porovnání adverbii a jmen času s významem frekventativním a durativním.

V češtině velké množství časových adverbii vyjadřujeme pomocí pádových předložek. Adverbia s významem durativním a frekventativním jsou z velké části vyjádřené stejně jako určení času v čínštině.

Dá se konstatovat, že oba tyto větné členy mají mnoho společných vlastností. Při porovnávání postavení jednotlivých členů ve větě dokazujeme, že struktura české věty je o něco volnější, než když mluvíme o větě čínské. Členy v české větě jsme schopni více libovolně kombinovat.

Klíčová slova: lingvistika, gramatika, určení času v čínštině, ADVTemp

Annotation:

The theme of this thesis is to find formal similarities between time expressions in Czech and Chinese languages. Important is to compare functions and position of both expressions in the sentences.

First we will compare both expressions separately, stronger emphasis are naturally put on expressions of time in spoken Chinese. According to existing grammatic textbooks (written in Czech and English) are in detail described different time expressions with their positions in the sentence.

In the last chapter are compared common points of time expression in both languages. In Chinese time expression should stand in the head of the sentence, between subject and predicate, behind the verb. It can be expressed by noun (also with added alternatives). Specific chapter belongs to comparison of an expressions frequency and duration.

In Czech language there is a huge amount of time adverbs expressed by prepositions. It is possible to say, that both constituents of the sentence have a lot of in common. We try to declare, that structure of the Czech sentence is less stable than structure of Chinese sentence. We are able to combine more the constituents in Czech sentence than in Chinese sentence.

Key words: linguistic, grammar, time expressions in Chinese, ADVTemp

„Na tomto místě bych ráda poděkovala v první řadě svým rodičům za stálou podporu a též Mgr. Jakobovi Vykoukalovi za cenné připomínky, díky nimž mohla tato práce vzniknout.“

Kočí Kateřina

Obsah:

0. Úvod.....	6
0.1. Charakteristika použité literatury.....	7
0.2. Ediční poznámka.....	8
1. Gramatické funkční charakteristiky slov.....	9
2. Jméno času v čínštině.....	10
3.5.1. předmět je vyjádřen jinak než osobním zájmenem.....	15
3.5.2. předmět je vyjádřen osobním zájmenem.....	15
3.6.1. s určením času před slovesem	16
3.6.2. s komplementem času za slovesem.....	16
3.10. Vyjádření času v hodinách, minutách, sekundách, hodiny, kalendářní čas.....	22
4. Určení času v češtině.....	31
4.2. ADVTemp lokalizující v rámci ČO.....	32
4.3.1. ADVTemp lokalizující v úseku před nástupem platnosti ČO.....	33
4.3.2. ADVTemp lokalizující v úseku po nástupu platnosti ČO.....	34
4.3.3. ADVTemp lokalizující v úseku mezi platnostmi dvou ČO.....	34
4.4. ADVTemp ve vlastním smyslu slova.....	35
5.1. Časový bod.....	39
5.2. Výrazy trvání a frekvence.....	39
6. Závěr.....	45

0. Úvod

Tématem této diplomové práce je porovnání formálních vlastností určení času v hovorové čínštině s vlastnostmi českého příslovečného určení času.

Jako cíl jsem si stanovila přiblížit způsob vyjádření obou určení jak studentům sinologie tak i laické veřejnosti, která nepatří mezi znalce čínštiny. Nejprve si podrobně popíšeme oba členy zvlášť, poté bychom měli být schopni analyzovat některé společné prvky. Pokusíme se porovnat pozici příslovečného určení času v české větě a pozici určení času ve větě čínské. Oba jazyky se zdají být zcela odlišnými, ale třeba tato práce nás přesvědčí o opaku.

0.1. Charakteristika použité literatury

V první části, která je věnovaná čínskému jazyku, pomohl pro shrnutí určení času soubor knih Oldřicha Švarného, konkrétně Hovorová čínština v příkladech I-IV, dále kniha Hovorová čínština – Úvod do studia hovorové čínštiny sepsaná společně O.Švarným a Davidem Uhrem. Celý soubor těchto knih byl vydán v Olomouci ve vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci.

Pro podrobnější popis a hlavně při snaze o porovnání příslovečného určení času v češtině a určení času v čínštině v poslední části této práce je nutné nahlédnout do knih anglicky píšících autorů, v tomto směru česky psané literatury není dostatek. Možnost citace z knih Chinese – A Comprehensive Grammar od Yip Po-Chinga a Dona Rimmingtona a též Modern Mandarin Chinese Grammar: a practical guide napsaný Claudií Ross a Ma Jing-heng Shengem jsou pro tuto práci velkým přínosem, byť jsou tyto knihy aplikované na porovnání syntaxe věty čínské a věty anglické. Je nutné se tedy odprostit od pohledu anglicky píšících autorů a aplikovat vše na českou syntax .

V části věnované pouze vyjádření českého příslovečného určení času je stěžejním dílem Mluvnice češtiny III od Miroslava Grepla, které je celé věnováno české skladbě. Jelikož ale tato nejobsáhlejší a nejpodrobnější příručka byla vydána ještě před rokem 1989, bylo nutné některé detaily obměnit. Pro dnešní užití jsou některé příklady a výrazy spíše úsměvné.

0.2. Ediční poznámka

V celé práci je používán standardní fonetický přepis z čínštiny do latinky zvaný pinyin 拼音. Neznámé znaky stěžejní pro daný odstavec či část textu jsou vždy přepsány do pinyinu a přeloženy do českého jazyka. Příklady celých vět popisovaného jevu jsou přepisovány pouze do čínských znaků, přepis do pinyinu je zdlouhavý a zkracoval by v bakalářské práci prostor pro důležitější informace.

Jak již bylo řečeno v charakteristice použité literatury, pro první část této práce byly stěžejní knihy Oldřicha Švarného. Pro možnost snadného dohledání popisovaných jevů je užito v této bakalářské práci stejného rozdělení do kapitol (yindai – zkr. YD) jako u Švarného. Proto se u dílčích názvů kapitol objevuje např. YD 58 apod.

Je-li nutné vysvětlit výraz cizího původu nebo citovat z použité literatury, pro přehlednost je vše uvedené v poznámkách pod čarou.

1. Gramatické funkční charakteristiky slov

V čínštině slova nepřibírají žádné elementy, s kterými by vytvářely určité tvary (neskloňují se ani nečasují) a tak se svou „formou“ navzájem nijak nerozlišují. Přesto však určité lexikální jednotky, slova, plní ve větě jen zcela určité funkce a bývají také při svém výskytu navzájem na sebe vázána. Tyto vlastnosti každého slova nazýváme gramatickou funkční charakteristikou (*yufa gongneng tezheng* 语法功能特征; zkr.: f.ch-ka).

Těchto f.ch-k je určitý počet (podle toho, v jaké šíři různé gramatické vlastnosti shrnujeme do jedné f.ch-ky) a není jednoznačně předvídatelné, které jednotce přísluší která funkční charakteristika. Často také jedné a téže jednotce (zejména jednoslabičné) nepřísluší jen jedna, ale i více námi definovaných f.ch-k.

Fungování slov různých f.ch-k je ve značném rozsahu obdobné fungování slov různých slovních druhů v češtině i jiných jazycích a označujeme je tedy obdobně: f.ch-ka podstatného jména, f.ch-ka slovesa, f.ch-ka číslovky apod., nebo jen: podstatné jméno, sloveso, číslovka apod.

Mluvíme-li tedy v čínštině o nějaké jednotce jako o podstatném jménu, zájmenu, číslovce, slovesu apod., znamená to pouze, že daná jednotka (jednoslabičná nebo kompozitum) může zaujímat ve větě různá postavení podle definic, kterými jsme vymezili f.ch-ky „podstatné jméno“, „zájmeno“, „číslovka“ atd.

Kterákoliv jednotka může mít současně i více takových f.ch-k, jiná může mít určitou f.ch-ku i v „neúplnosti“. Některé jednotky mohou mít i takové syntaktické vlastnosti, které nelze dobře zachytit stanovenými typickými f.ch-kami a jež je třeba popisovat individuálně¹.

¹ Švarný, Oldřich: *Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 92-93.*

2. Jméno času v čínštině

Jména času jsou taková jména, která mohou ve větě samostatně vystupovat jako preverbální určení času. *Např.:* „nyní“ 现在, „dnes“ 今天, „vloni“ 去年 *aj.*

Slova a výrazy, které jsou označením času (*např.:* 今天 „dnes“, 现在 „nyní“ *aj.*) nepovažuje Oldřich Švarný v čínštině za příslovce. Příslovci nazývá v čínštině jen taková slova, jež stojí bezprostředně před slovesem nebo přídavným jménem a mohou být od něho oddělena pouze jiným příslovcem (nejčastěji zápornkou).

Příslovce nemohou např. stát před podstatným jménem. Výrazy, jež jsou označením místa nebo času, však mohou.²

Např.: „zde“ 这儿, 这里

„zdejší člověk“ 这儿的人, 这里的人

„zítra“ 明天

„zítřejší schůze“ 明天的会

Gramatické vlastnosti příslovcí času (popř. místa) v češtině a ostatních evropských indoevropských jazycích a gramatické vlastnosti jednotek s funkčními charakteristikami jména místa a jména času v čínštině jsou velmi odlišné.

Jména místa mohou být např. ve větě podmětem i předmětem, přívlástkem nebo sama být blíže určena podstatným jménem apod. Jména času pak mají mnohé shodné vlastnosti jako jména místa, ale pokud jde o funkční charakteristiky, společných rysů mají s nimi jen málo.³ Jména času jsou vždy slovy složenými. Obecná slova jako „doba“ 时候, „týden“ 星期 *aj.* jsou obyčejná podstatná jména, jež se ve větě stávají určením času teprve např. ve spojení s deiktickými slovy, se záložkami apod.⁴

² Švarný, Oldřich: *Hovorová čínština v příkladech III*. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 95

³ Švarný, Oldřich: *Hovorová čínština v příkladech III*. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 95

⁴ Švarný, Oldřich: *Hovorová čínština v příkladech I*. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 122.

3. Určení času v čínštině⁵

Určení času může být dvojího druhu:

- a. udává dobu, v níž se děj udál
- b. udává dobu, po kterou děj/stav trval

3.1. Určení času v postavení v čele věty nebo mezi podmínkem a přísudkem (YD 160)

Určení, které udává dobu/časový bod, v níž se děj udál nebo udá (popřípadě, kdy začal nebo skončil/kdy nastane a skončí), stojí v čínštině buď na začátku věty, nebo mezi podmínkem a přísudkem, ale nikdy nestojí za adjektivem⁶.

Např.: „zítra nepřijdu“ 明天我不来

„(prosím) přijď zítra v pět hodin“ 请你明天五点来

Obsahuje-li věta jiné určení okolnosti děje (místa, způsobu apod.) před přísudkem, stojí určení času před tímto jiným určením.

Např.: „předevčírem přijel ze Šanghaje“ 他是前天从上海来的

I vícenásobná určení času, stejně tak jako jiná jmenná určení, se zpravidla kladou vedle sebe, u slovesa může být příslovce 都 /dou/.⁷

Např.: „Dnes ani zítra nemám čas, mohu přijít pozítří nebo popozítří.“

今天明天我没有时间, 后天大后天我可以来。

„Předevčírem i předpředevčírem pršelo, teprve včera přestalo.“

前天大前天都下雨了, 昨天早上才停。

Příležitostně určení místa následující za podmínkem nebo určením času může být vyjádřeno i bez pomoci prepozičního slovesa (je to příznak hovorosti).

Např.: „Zítra se potkají v Pekingu.“

咱们明天在北京见面。

⁵ Švarný, Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s. 127-129.

⁶ Přísudkovým slovesem

⁷ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 227.

咱们明天北京见。

Určení času může podmětu (i lokativnímu podmětu) předcházet nebo stát až za ním.⁸

„Kolik je teď v Pekingu hodin?“

北京这时候是几点?

这时候北京是几点?

3.2. Určení času vyjádřené podstatnými jmény (nebo spojením číslovek s měrovými jmény) s připojenými záložkami 里 /li/, 以后 /yihou/, 以前 /yiqian/ (YD 161a)

Stejně jako určení místa, mohou mít i určení času záložky. V hovorové řeči kromě záložky 里 /li/ jsou tyto záložky zpravidla dvojslabičné a jejich první slabikou bývá 以 /yǐ/: 以前,, před“, 以后,, po“, 以内 ,, v, během“. Jednoslabičného 前 místo 以前 se jako záložky užívá i v hovorové řeči, hlavně po výrazech obsahujících slovo 年 ,, rok“⁹.

Např.: „před rokem“ 一年前

Ale: „před (jediným) týdnem“ 一个星期以前

„před třemi měsíci“ 三个月以前

Např.: „v tomto měsíci, během tohoto měsíce“ 这个月里

„v šesti dnech, během šesti dnů“ 六天以内

„Článek, který chcete, mohu napsat během měsíce.“

一个月里 (在一个月里) 我可以把你们要的文章写出来。

3.2.1. Záložky za určením času¹⁰ (YD 68)

⁸ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 227.

⁹ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 97.

¹⁰Švarný, Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s.100.

Záložky běžné u jmen místa se u jmen času nepoužívají. V určeních času vznikajících spojením deiktického slova s podstatným jménem se některých „místních“ záložek (např.: 里 /li/ „uvnitř“) používá fakultativně.¹¹ Příklad předložek a záložek, které přecházejí od místního významu k určení času:

Např.: „ode dneška do zítřka“	从今天到明天
„v tomto měsíci“	这个月里
„v tomto týdnu“	这个星期里
„Tento týden jsem už byl dvakrát v kině.“	
这个礼拜我已经看了两次电影儿。(我看电影儿已经看了两次。)	

3.2.2. Určení času vyjádřené podstatným jménem/slovy 以前, 以后¹² (YD 161b)

Výrazy jako 以前 /yiqian/ „dříve, předtím“, 以后 /yihou/ „potom, později“ se v čínštině svými vlastnostmi podobají spíše podstatným jménům než příslovcím, a proto je také nazýváme jmény času.¹³

Výrazů 以前, 以后 se užívá i jako samostatných určení času.

Např.: „dříve, předtím“ – „Dříve jsem neuměl čínsky.“ 以前我不会中文。

„potom, později“ – Potom už více nepřišel. 以后他没再来。

„Dříve se učil japonsky, teď se začal učit i čínsky a pak se prý bude učit ještě tibetsky.“

以前他学日文, 现在也学起汉语来了, 听说, 他以后还要学习藏语。

3.3. Kvantitativní komplement času v postavení za slovesem (YD 162)

Určení času vyjadřující dobu, po kterou děj trval nebo bude trvat, odpovídá na otázku „jak dlouho?“ Takové určení času se klade za přísudkové sloveso.

¹¹ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech I. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 78.

¹² Slova, která jsou v tomto případě jmény času, nikoliv záložkami.

¹³ Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s. 127.

Např.: „Čekal jsem půl dne (dlouho.)“ 我等了半天。

„Nemůžeš být chvíli v klidu?“ 你能不能安静一会儿。

„Můj přítel bude u mě bydlet tři měsíce.“ 我朋友要在我这儿住三个月。¹⁴

„Chci cestovat, v Berlíně hodlám pobýt dva dny, v Budapešti tři dny a v Praze se chci pobavit týden.“

我要去旅行，打算在柏林呆两天，布达佩斯呆三天，在布拉格呆一个星期。

3.4. Kvantitativní komplement času označující dobu, která uplynula od uskutečnění daného děje (YD 163)

V jistých případech překládáme určení času, následující za přísudkovým slovesem (označujícím jednorázový děj), výrazy jako „je již tomu...“, „již před...“ Věta je zakončena větnou částicí 了 /le/.

Např.: „přišel jsem již před dlouhou chvílí“ 我来了半天了。

„jsou tomu tři léta, co zemřel“ (zemřel před třemi léty) 他死了三年了。

„Již jsou tomu tři roky, co babička zemřela.“

祖母去世已经三年了。(已经有三年了)

Výpověď u tohoto příkladu můžeme považovat i za časové souvětí, kde přísudek druhé věty je vyjádřen číslovkovým výrazem (přísudkový charakter tohoto výrazu je zřejmý i z toho, že mu bezprostředně předchází příslovce).¹⁵

3.5. Vzájemné postavení předmětu (případně nominální složky objektových sloves) a komplementu času při jejich současném výskytu (YD 164)

Toto určení času nemůže být od slovesa odděleno jiným větným členem.

Je-li ve větě předmět, je možná dvojí vazba:

¹⁴ V této větě je použito jako ukazatele budoucího času modálního slovesa 要. Význam je takový, že přítel buď už u mě bydlí, nebo se ke mně teprve nastěhuje. Bez 要 by se rozuměla pouze jedna z těchto možností: už u mě bydlí a po uvedené dobu bydlet ještě bude.

¹⁵ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 228.

3.5.1. předmět je vyjádřen jinak než osobním zájmenem

Po slovese klademe nejprve předmět a sloveso znovu opakujeme s komplementem času, nebo naopak, po slovese nejprve položíme komplement času (s fakultativní příponou 的) a bezprostředně, již bez opakování slovesa, připojíme předmět.

Např.: „Čekám na tebe už půl dne“ 我等你等了半天了。

„Už deset let čekám na byt a dodnes stále ještě nebydlím (ještě jsem byt nedostal).“

我等房子等了十年了, (我等了十年房子, 我等了十年的房子) 到现在还没住上呢!

U této věty není zdůrazněn předmět, ale komplement času – jako důležitější část výpovědi.

ALE:

„Dlouho jsme se procházeli a pak teprve jsme se vrátili.“

我们散步散了老半天, (散了老半天步) 才回来。

Zde je zdůrazněna důležitější složka uvedená jako druhá.

3.5.2. předmět je vyjádřen osobním zájmenem

Předmět vyjádřený osobním zájmenem se téměř vždy bezprostředně připojuje ke slovesu (kvantitativní komplement času se nemůže klást bezprostředně za sloveso jako přívlastek k osobnímu zájmenu, protože osobní zájmena ve většině případů žádný přívlastek nepřibírají).¹⁶ V tomto případě mívá určení času příponu 的, jako by to byl přívlastek k předmětu. *Např.: „Učil jsem se dnes hodinu čínsky.“ 今天我学了一个小的中文。*

V jistých případech, zejména je-li určením času vyjádřena neurčitá osoba (např.: *„půl dne“ 半天, „chvíle, chvíli“ 一会儿*), se přípona 的 nepoužívá.

Např.: „Dnes jsi četl už půl dne (=velmi dlouho), už víc nečti!“

你今天看了半天书了, 不要再看了!

¹⁶ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech III. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 228.

Této druhé vazby (určení času mezi slovesem a předmětem) nelze použít, je-li předmětem zájmeno. V takovém případě lze užít jen vazby a., nebo častěji (pouze u zájmenného předmětu) se určení času klade až za předmět (aniž by bylo nutné opakovat sloveso). Např.: „*Čekal jsem na tebe půl dne.*“ 我等了你半天了。

3.6. Záporné věty¹⁷ (YD 165)

Záporné věty s určením času jsou stavěny obdobně jako věty kladné. I zde může být určení dvojího druhu:

3.6.1. s určením času před slovesem

Udává okamžik, kdy se něco neudálo (nebo neudá). Popř. udává dobu, během níž se děj vůbec neudál nebo neudá. Zde určení času stojí před slovesem.

<i>Např.: „Včera nepřišel.“</i>	他作天没来。
<i>„Který den se neučíš?“</i>	你哪天不学习。
<i>„Zítřka se nebudeš učit?“</i>	你明天不学习吗?
<i>„Po pět měsíců se nevrátil domů.“</i>	他五个月没回家。

3.6.2. s komplementem času za slovesem

Udává dobu, ve které děj sice trval (nebo bude trvat), zápornka u slovesa však znamená výhradu, že děj netrval (nebo nebude trvat) po dobu právě uvedenou, ale po dobu delší, nebo kratší. Výpověď zpravidla pokračuje uvedením doby, po kterou děj přesně trval. Určení času v tomto případě stojí za slovesem.

Např.: „nepracoval tři měsíce, pracoval pouze jeden měsíc“

他没工作三个月，只工作了一个月。

¹⁷ Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s. 129.

„Přednášel bez přerušení dvě hodiny za sebou, že se mi chtělo z poslouchání už spát.“

他讲课一连讲了两个钟头，我都听得直困。

„Nechtělo se mi na letišti čekat pět hodin, tak jsem jel obhlédnout město.“

我不想在飞机场等五个钟头，就到城里去转了一圈儿。

3.7. Vedlejší věty časové¹⁸

V češtině musí být vedlejší věta časová uvedena časovou spojkou. V tom se čínština od češtiny liší, nepoužívá totiž spojky zpravidla žádné. Prvky, které charakterizují větu jako časovou, stojí buď na konci věty, nebo až ve větě hlavní, která vždy následuje za větou časovou. Prvky charakterizující větu časovou mohou i zcela chybět – v tom případě je věta časová jako taková určena hlavně svým postavením před větou hlavní. Formální rozlišení souvětí souřadných a podřadných je v čínštině méně výrazné než v češtině. Jedním z důvodů je např. právě to, že čínština poměrně málo užívá spojek, ale často klade výroky v jistém pořádku vedle sebe.

Např.: „Když jdu do školy, vždy si s sebou беру svačtinu.“

我到学校去总是带着点心。

3.7.1. Bezprostřední následnost dvou dějů vyznačena příslovcem 就 /jiu/ (YD 199)

Jeden druh vedlejších vět časových jsou věty, jejichž děj se udál těsně před dějem věty hlavní. Jejich vztah k hlavní větě je vyjádřen tím, že hlavní věta obsahuje příslovcem 就. Rychlé střídání dějů v takovém souvětí můžeme ještě zdůraznit tím, že před sloveso (popř. před přídavné jméno v postavení přísudku) časové věty položíme číslovku 一 /yi/, kterou můžeme překládat „jakmile“. Pro minulost je možno vedle 一 použít ještě důraznějšího 刚 一 /gang yi/ „jakmile, sotvaže“¹⁹.

Např.: „až (jakmile) se vrátím, přijdu ti hned říci.“

¹⁸ Švarný, Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s.141.

¹⁹ Předchází-li slovesu věty vedlejší 一 nebo 刚一, sloveso již zpravidla nepřibírá příponu 了.

我回来了，就来告诉你。

„*Sotvaže jsem promluvil, poznal hned, kdo jsem.*“

我刚一说话，他就听出来，我是谁了。

„*Jakmile slovník vyjde, hned si ho koupím.*“

词典出版了（一出版）我就买。

Uvedené vazby s 就 před slovesem věty hlavní se užívá i tehdy, jde-li o děje, jež se vícekrát a pravidelně za sebou opakují.

Např.: „*Kdykoliv v lednu a únoru sněží, děti mají radost.*“

一二月的时候一下雪，孩子们就很高兴。

„*Jakmile se rozední, hned vstane, den co den stále tímto způsobem.*“

他天一亮就起来，天天如此。

„*Jakmile někdo něco řekne, hned si myslí, že je to o něm.*“

人家一说什么，（每人家一说什么）他就以为是说他呢。

3.7.2. Časové souvětí s příslovcem 才 /cai/ (YD 200)

Podobnou funkci jako 就 má také příslovec 才. Stojí také před přísudkem hlavní věty a značí, že její děj nenastal nebo nenastane dříve, než skončí děj věty předcházející.

Do češtiny je možno překládat slovem „*teprve*“, nebo je nepřekládáme a větu vedlejší uvádíme spojkou „*až*“. Časová věta není tedy nijak označena, pouze svým postavením před větou hlavní, popř. svou „neúplností“.

Např.: „*Půjdu (teprve), až se vrátí můj přítel.*“

我的朋友回来 我才去。

„*Až delegace bude pryč, pak si budeš moci odpočinout.*“

等代表团走了你才能休息。

„*Teprve až vydal rozkaz, mi nezbylo nic jiného, než abych to udělal.*“

是他下了命令我才不得不做。

„*Šel jsem to koupit až když mi na to dal peníze, kde jinak bych na to vzal?*“

是他把钱给了我以后，我才去买的，要不然我哪儿来的钱？

3.7.3. První věta časového souvětí zakončena (YD 201)

a. 以后 /yihou/²⁰

Jestliže děj věty vedlejší předchází ději věty hlavní, ale nikoli nutně bezprostředně, klade se na konec věty vedlejší slovo 以后 „*potom*“.

Při překládání do češtiny uvádíme vedlejší větu spojkami „*když*“, „*až*“ apod. Slovo 以后 „*potom, pak*“ nepřekládáme, pouze kdybychom je přesunuli do věty hlavní.

Např.: „Až se vrátím domů, budu mít napilno.“

回家以后我就要忙起来了。

„Děti si mohou jít hrát ven, teprve až mají hotové úkoly.“

孩子们做完功课以后才可以出去玩儿。

A: „Co budeš dělat po práci?“ B: „Půjdu do kina, půjdeš také?“

下了班以后你干嘛？我去看电影儿，你也想去吗？

b. 以前 /yiqian/²¹

Jestliže děj věty hlavní předchází ději věty vedlejší, klade se na konec věty vedlejší 以前 „*dříve*“²².

Např.: A: „Kde jsi pracoval, než jsi sem přišel?“ B: „Nikde, byl jsem doma.“

A: 你来这儿以前在哪儿工作？ B: 没在哪儿工作，在家。

„Než čtu knihu, přečtu si obyčejně předmluvu.“

我看一本书以前 照例 先看看序。

Sloveso ve větě vedlejší, ukončené výrazem 以前, může v méně hovorové řeči být opatřeno zápornkou 没, takže výše uvedenou větu beze změny smyslu lze obměnit takto:

我没看一本书以前 照例先看看序。

²⁰ Zpravidla plně přízvukným.

²¹ Zpravidla plně přízvukným.

²² V češtině větu vedlejší uvádíme zpravidla spojkou „*než*“ nebo výrazem „*dříve než*“.

3.7.4. Časové souvětí s ději probíhajícími současně, první věta zakončená (málo přízvučným) 的时候 /...d shihou/ (YD 202)

Jsou-li děje obou vět současné, je vedlejší věta (stojící opět před větou hlavní) zakončena podstatným jménem 时候 „*doba, čas*“. Toto slovo musí být spojeno s předcházejícím výrazem (větou) příponou 的 . Výraz 的时候 zpravidla překládáme na začátku věty vedlejší spojkou „*když*“.

Např.: „Když přišel, četl jsem právě noviny.“

他来的时候 我才看报。

„Když jsme včera na nádraží kupovali peněženku, někdo, nevím kdo, mi ukradl peněženku.“

昨天我们在车站买票的时候儿不知道是谁掏走了（偷走了，莫走了）我的钱包儿。

„Když se vyslovuje třetí tón, musí se vyslovovat velmi hluboko, tak hluboko, jak je jen možno.“

说第三声的时候儿要说得很低很低（要说得很低很低的）尽量地低。

3.7.5. Časová spojka 自从 /zicong/ (YD 203)

Vedlejší věty časové, uvedené v češtině výrazy „*od té doby, co...*“, „*od..., kdy...*“ jsou v čínštině uváděny slovy 从 nebo častěji 自从 . Do této skupiny počítáme časová souvětí, kde je první věta uvedená spojkou 自从 a zakončená slovem 以后 (以后 bývá někdy fakultativní).

Např.: „Od té doby, co jsem v Pekingu, často mne přichází navštěvovat.“

自从我到了北京，他常常来看我。

„Od té doby, co přišel čínský učitel, naše výuka čínštiny jde poměrně rychle vpřed.“

自从来了中国老师（自从来了中国老师以后）我们的汉语学习就进步得比较快了。

„Po jeho smrti se ve státě začaly uskutečňovat velké změny.“

自从他死了以后，国家就开始有了很大的变化。

3.7.6. Určení času uvedené vazbou /cong...qi/ (YD 203)

České „od“, „počínaje“ ve spojení s výrazy označujícími dobu (např.: „od 12 hodin“, „od zítřka“, „počínaje zítřkem apod.) se v čínštině vyjadřují výrazem 从....起.

Např.: „Počínaje oním dnem už více nepřišel.“

从那天起他没再来。

„Počínaje prvním zářím se všude na vysokých, středních i základních školách zahajuje vyučování.“

从九月一号起, 大中小学都一律开学了

„Od této chvíle přestanu kouřit.“

从现在起, 我不抽烟了 (我戒烟)。

3.7.7. 等, 在, 当 /deng, zai, dang/ (YD 203)

V čele vět časových se příležitostně setkáváme se slovy 等, 在, 当²³. Svou funkcí připomínají české časové spojky. 等 v uvedených příkladech již nemá svůj původní význam slovesa „čekat“, odpovídá české spojce „až“.

Např.: „Dej mu to, až bude odjíždět.“ 等他动身的时候再给他吧。

„Koupím ti hodinky, až vyrosteš.“ 等你长大了给你买个表。

3.8. Spojení několikanásobných členů v určení místa a času (YD 228)²⁴

V češtině máme pro jednotlivé větné členy i pro celé věty slučovací spojky „a“, „i“, „nebo“, ve větách záporných „ani“. Čínština vyjadřuje jednotlivé případy, v nichž my těchto spojek používáme, různě. Pokud používá čínština spojek (nebo příslovcí), užívá stejných spojek a příslovcích ve větách kladných i záporných. Několikanásobné určení místa, času se vyjadřuje spojkou 根 /gen/ nebo zcela bez spojky.

²³ Všechna tato tři slova, zejména poslední dvě, jsou v hovorové řeči málo používaná.

²⁴ Švarný, Oldřich, Uher, David: Hovorová čínština, úvod do studia hovorové čínštiny. Druhé vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2001, s.149.

<i>Např.: „Odnesl tvoje pero i můj papír.“</i>	你的钢笔根我的纸他都拿走了。
<i>„Odnesl tvoje pero i můj papír.“</i>	他把你的钢笔根我的纸都拿走了。
<i>„Toto dávám tobě a tvé sestře.“</i>	我把这个给你跟你的妹妹。
<i>„Koupil jsem něco tobě i tvému příteli.“</i>	我给你跟你的朋友都买了东西。
<i>„Mohu přijít zítra i pozítří.“</i>	明天后天我都能来。
<i>„Je to možno (udělat) tak i onak.“</i>	这样那样都可以。
<i>„Můžeš mi psát (dopis) perem i tužkou.“</i>	给我写信 用钢笔 用铅笔都行。

3.9. Jména času a vazby označující čas v postavení přívlastku²⁵ (YD 51)

Jména místa a času mají vlastnosti jmen. Mohou být tedy např. přívlastkem - neboli bližším určením jiných podstatných jmen.

Např.: „V této škole jsou samé studentky, studenti tu nejsou.“

这所学校的（这所学校里的）学生都是，女生，没有男生。

„Nevím nic o tehdejší záležitosti.“

那时候儿的事儿我不知道。（我不知道那时候儿出了什么事儿。）

3.10. Vyjádření času v hodinách, minutách, sekundách, hodiny, kalendářní čas

Tento způsob vyjádření času patří k nedílné součásti vyjádření času v kterémkoliv jazyce, proto jej nelze opomenout ani zde. Některým čtenářům se může zdát tato kapitola jako zbytečná, ale je velice zajímavé zamyslet se nad odlišnostmi a zvláštnostmi ve vyjádření času v jednotlivých jazycích.

V hodinách, minutách, sekundách²⁶

²⁵ Švarný, Oldřich: Hovorová čínština v příkladech I. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, s. 70.

²⁶ Ross, Claudia and Ma, Jing-heng Sheng: Modern Mandarin Chinese grammar: a practical guide. London: Routledge. 2006, s. 310.

Hodina

V hovorové čínštině můžeme vyjádřit slovo hodina dvěma různými způsoby: 钟头 /zhongtou/ a 小时 /xiaoshi/. Mluvčí v různých částech Číny preferují jedno či druhé, ale význam je zcela stejný. Hodiny jsou vyjadřovány měrovým slovem 个 /ge/.

jedna hodina	一个钟头	一个小时
dvě hodiny	两个钟头	两个小时
tři hodiny	三个钟头	三个小时

Pro vyjádření „půl hodiny“ použijeme slovo 半 /ban/ **před** měrové slovo 个.

Např.: „půl hodiny“ 半个钟头 / 半个小时.

Ale: Pro vyjádření jeden (dvě, tři apod.) a půl hodiny použijeme slovo 半 až **po** měrovém slově 个.

Např.: „jeden a půl hodiny“ 一个半钟头 / 一个半小时

„dvě a půl hodiny“ 两个半钟头 / 两个半小时

Velice zajímavé je porovnání časového údaje „půl...“ (např.: půl sedmé) v jednotlivých jazycích. Čínština se v tomto bodě podobá jazykům jako je na příklad angličtina, kde se půl sedmé vyjádří jako půl hodiny po šesté hodině – tedy ang.: half past six. Další skupina jazyků, do které patří např. čeština, němčina nebo dánština, nevyjádří tento časový úsek jako „půl po...“, ale půl „něčeho“ – v tomto případě tedy něm.: halb sieben, dán.: halb syv.

V následující tabulce jsou uvedeny výrazy určení času trvání. Je důležité si povšimnout, ke kterým se přidává měrové slovo 个 /ge/ a ke kterým nikoliv.²⁷

Výrazy trvání	Připojení měrového	Příklad	Překlad do češtiny
---------------	--------------------	---------	--------------------

²⁷ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 115.

	slove GE / ge/ (+ /-)		
年 nian „rok“	-	一年	„jeden rok“
月 yue „měsíc“	+	两个月	„dva měsíce“
日 ri „den“	-	三日	„tři dny“
天 tian „den“	-	三天	„tři dny“
星期 xingqi „týden“	+ / -	四 (个) 星期	„čtyři týdny“
礼拜 libai „týden“	+	四个礼拜	„čtyři týdny“
小时 xiaoshi „hodina“	+ / -	半 (个) 小时	„půl hodiny“
钟头 zhongtou „hodina“	+	半个钟头	„půl hodiny“
刻钟 ke (zhong) „čtvrt hodiny“	-	一刻钟	„čtvrt hodiny“
分钟 fen zhong „minuta“	-	五分钟	„pět minut“
秒 (钟) miao (zhong) „sekunda“	-	六秒 (钟)	„šest sekund“
上午 shangwu „dopoledne“	+	整个上午	„celé dopoledne“
中午 zhongwu „poledne“	+	两个中午	„dvě poledne“
下午 xiawu „odpoledne“	+	半个下午	„polovina odpoledne“
晚上 wanshang „večer“	+	整个晚上	„celý večer“
夜 ye „noc“	-	整夜	„celou noc“

Minuty a sekundy

Pro minuty používáme slovo 分 /fen/, pro sekundy slovo 秒 /miao/. 分 a 秒 jsou klasifikátory a jsou uvedené přímo číslicí. Výraz udávající číslo v minutách či sekundách by mělo končit podstatným jménem 钟.

Např.:

„jedna minuta“ 一分 (钟)

„dvě minuty“ 两分 (钟) / 二分钟

„jedna sekunda“ 一秒 (钟)

„dvě sekundy“ 两秒 (钟) / 二秒 (钟)

Pro označení „*půl minuty*“ nebo „*půl sekundy*“ je nutné postavit 半 okamžitě za výraz pro minutu/sekundu. V češtině a jiných jazycích (např. v angličtině) nám pomáhá spojka „a“, která se ovšem v čínštině vypouští.

Např.:

„*jeden a půl minuty*“ 一分半

„*dvě a půl minuty*“ 两分半

„*jeden a půl sekundy*“ 一秒半

„*dvě a půl sekundy*“ 两秒半

Podle hodin²⁸

Hodiny se v čínštině vyjadřují dle níže uvedené tabulky. Jako optimální se považuje použití slova 钟 za určením času, ale často se jej zcela vynechává.

1 hodina	yi dian zhong	一点钟
2 hodiny	liang dian zhong	两 (二) 点钟
3 hodiny	san dian zhong	三点钟
4 hodiny	si dian zhong	四点钟
5 hodin	wu dian zhong	五点钟
6 hodin	liu dian zhong	六点钟
7 hodin	qi dian zhong	七点钟
8 hodin	ba dian zhong	八点钟
9 hodin	jiu dian zhong	九点钟
10 hodin	shi dian zhong	十点钟
11 hodin	shiyi dian zhong	十一点钟
12 hodin	shier dian zhong	十二点钟

Vyjádření času z původní digitální podoby

Nejpoužívanější způsob pro určení času z původní digitální podoby je přesné přeformulování toho, co je vidět na digitálních hodinách. Pro vyjádření „*půl (hodiny)*“ se používá též slova 半. Frázi 一刻 /yi ke/ „*čtvrt (hodiny)*“ a 三刻 „*tři*

²⁸ Ross, Claudia and Ma, Jing-heng Sheng: Modern Mandarin Chinese grammar: a practical guide. London: Routledge. 2006, s. 311.

čtvrtě (hodiny)“ se využívá způsobem: čtvrt hodiny po ..., čtvrt hodiny do..., tři čtvrtiny hodiny po... .

Např.:

3:50 三点五十分 (钟)

4:27 四点二十七分 (钟)

6:30 六点半 (钟)

7:15 七点一刻 (钟)

7:45 三点三刻 (钟)

Přednesení času s použitím slova 零 /ling/

Jestliže čas na digitálních hodinách ukazuje na místě minut číslo menší než deset, používá se před poslední číslicí 零 /ling/ neboli „nula“.

Např.:

2:02 两点零二分

6:08 六点零八分

Vyjádření času pomocí specifikace „minuty do hodiny.“ a „minuty po hodině“

Pro minuty **po** dané hodině se využívá slova 过 /guo/²⁹ dle následovně obecného schématu:³⁰

Hodina X³¹	Po	X Minut
X 点	过	X 分 (钟)

Např.:

3:10 三点过十分 „deset minut po třetí hodině“

4:27 四点过二十七分 „dvacetsedm minut po čtvrté hodině“

²⁹ 过 /guo/ se nesmí používat společně s 半 /ban/.

³⁰ Pro gramatickou správnost by se mělo používat slovo 钟, ale často se v běžné řeči vynechává.

³¹ Libovolná hodina.

7:15 七点过一刻 „čtvrt hodiny po sedmé hodině“

7:45 七点过三刻 (钟) „tři čtvrtě hodiny po sedmé hodině“

Při pohledu na český překlad je patrné, že nejprve je vyjádřen čas, který přesáhl danou hodinu a až poté hodina samotná. V čínština jak je vidět z výše uvedeného schématu je to opačně.

Pro minuty **před** danou hodinou se využívá slova 差 /cha/.

Použití 差 dle následujících dvou diagramů:

Hodina X	„chybět“	X Minut
X 点	差	X 分钟

Např.:

6:50 七点差十分 (钟) „deset minut do sedmé hodiny“

7:45 八点差一刻 (钟) „čtvrt hodina do osmé hodiny“

„chybět“	X Minut	Do X. Hodiny
差	X 分	X 点

Např.:

6:50 差十分七点 (中) „deset minut do sedmé hodiny“

7:45 差一刻八点 (钟) „čtvrt hodiny do osmé hodiny“

Označení denní doby

V čínštině je denní doba přibližně rozdělena na několik částí:

早上 / 早晨	zaoshang/zaochen	ráno
		6:00-9:00

上午	shangwu	dopoledne
		9:00-12:00
中午	zhongwu	poledne
		12:00
下午	xiawu	odpoledne
		13:00-18:00
晚上	wanshang	večer
		18:00-23:00
半夜	banye	půlnoc
		24:00-3:00

Výše uvedené výrazy stojí striktně vždy na začátku časového vyjádření.

Např.:

„3 hodiny odpoledne“	下午三点钟
„půl sedmé ráno“	早上六点半
„deset hodin dopoledne“	上午十点
„tři čtvrtě na osm večer“	晚上七点三刻
„dvě hodiny v noci“	半夜两点

Kalendářní čas³²

Čína používá dva různé kalendářní systémy. Západní kalendář zvaný 阳历 /yangli/ se používá v téměř všech oficiálních a veřejných záležitostech (ve školách, v zaměstnání, ve veřejné správě atd.).

Lunární kalendář 阴历 /yinli/³³ označuje narozeniny, tradiční čínské svátky jako čínský Nový rok, Dračí festival, Svátky podzimu atd.).

Do 19.století byl primární lunární kalendář, dnes je mnohem více rozšířen západní kalendář (hlavně v městských částech Číny).

Data a letopočty

V čínštině se letopočty čtou jako samostatné číslice, za nimi následuje slovo 年.

³² Ross, Claudia and Ma, Jing-heng Sheng: Modern Mandarin Chinese grammar: a practical guide. London: Routledge. 2006, s. 316.

³³ Někdy také zvaný 农历 /nongli/ - zemědělský kalendář.

2004 二零零四年 er ling ling si nian

1976 一九七六年 yi jiu qi liu nian

Měsíce

Slovo měsíc se do čínštiny překládá jako 月 /yue/ a tento výraz je také součástí názvů jednotlivých měsíců (viz tabulka).³⁴

Leden	一月	yi yue
Únor	二月	er yue
Březen	三月	san yue
Duben	四月	si yue
Květen	五月	wu yue
Červen	六月	liu yue
Červenec	七月	qi yue
Srpen	八月	ba yue
Září	九月	jiu yue
Říjen	十月	shi yue
Listopad	十一月	shiyi yue
Prosinec	十二月	shier yue

Týdny

V čínštině máme pro výraz „*týden*“ dva termíny: 礼拜/libai/ a 星期 /xingqi/.

礼拜 bylo původně spojováno s náboženskými obřady, ale tento duchovní význam později ztratil. 星期 se používá ve formálních listinách, v novinách atd.

Dny

Pro dny v týdnu existují dvě skupiny slov. Jedna je založena na slově 礼拜 /libai/ a druhá na slově 星期 /xingqi/. V obou skupinách u dnů v týdnu (od pondělí do soboty) je jako součást zahrnuta číslice. Existují ještě dvě slova pro vyjádření konkrétního data. Tím jsou:

³⁴ Ross, Claudia and Ma, Jing-heng Sheng: Modern Mandarin Chinese grammar: a practical guide. London: Routledge. 2006, s. 317.

日 /ri/ a 号 /hao/. 日 se používá ve více formálnějších záležitostech, 号 u kalendářů a dalších písemných dokumentů a textů.

Pondělí	礼拜一	libai yi	星期一 xingqi yi
Úterý	礼拜二	libai er	星期二 xingqi er
Středa	礼拜三	libai san	星期三 xingqi san
Čtvrtek	礼拜四	libai si	星期四 xingqi si
Pátek	礼拜五	libai wu	星期五 xingqi wu
Sobota	礼拜六	libai liu	星期六 xingqi liu
Neděle	礼拜天	libai tian	星期天 xingqi tian
	礼拜日	libai ri	星期日 xingqi ri

Odkaz na dny **před** a na dny **po** dnešním dni:

Předpředevčirem	大前天	da qiantian
Předevčirem	前天	qiantian
Včera	昨天	zuotian
Dnes	今天	jintian
Zítřa	明天	mingtian
Pozítří	后天	houtian
Popozítří	大后天	dahoutian

Pořadí dílčích částí, do kterých byla tato kapitola rozdělena, nebylo náhodné.

V Číně se datum uvádí v následujícím pořadí: *rok + měsíc + datum*. V tom se zcela liší od češtiny, kde datum je uveden ve zcela opačném pořadí, tedy: *datum + měsíc + datum*. Díky této odlišnosti dochází tedy často k matoucím situacím, bohužel někdy velmi nemilým.

Proto je nutné si na tuto abnormálnost dávat velký pozor.

Např.:

2002-07-05 neznamená: sedmého května roku 2002, **ALE**: pátého července roku 2002

4. Určení času v češtině

Určení času označuje různé časové body nebo úseky, k nimž se vztahuje obsah větného členu vyjádřeného slovesem, adjektivem nebo celé větou. Z hlediska významového lze rozlišovat určení, které odpovídá na otázku „*kdy?*“ na otázku „*do kdy?*“ , na otázku „*jak dlouho?*“ apod.³⁵

4.1. Příslopečná určení časová (ADVTemp)³⁶

AdvTemp představují soubor významově diferencovaných prostředků, které slouží k časové orientaci. ADVTemp jsou v zásadě fakultativní, nevalenční složkou věty. Navrstvují se na základovou strukturu a jsou jen minimálně ovlivněny volbou predikátu, neboť žádná ze základních sémantických tříd predikátů neobsahuje predikáty principiálně neslučitelné s ADVTemp.

Časový orientátor

Vztažení platnosti predikátu platí vzhledem k nějakému orientátoru, v jehož rámci nebo mimo rámec platí vztahy vyjadřované větnou strukturou. Tento orientátor leží mimo predikát, určuje platnost predikátu zvnějšku.

Časovým orientátorem (dále ČO) je v tomto případě je nějaký různě dlouhý časový úsek (*např.: letos, večer, o Vánocích*) nebo nějaký děj/stav, jehož platnost se stává východiskem pro řazení platnosti jiného děje/stavu na časové ose. (*např.: „Udělám to po návratu z práce.“*) Určování platnosti jednoho děje/stavu vztahem k jinému ději/vztahu se odráží v možnosti užít ve funkci ČO ve větě:

Udělám to, až se vrátím z práce.

Ať už plní funkci ČO příslovce, předložkový či prostý pád substantiva, nebo vedlejší věta časová, společné pro všechny tyto typy ADVTemp je, že představují stejný časový rámec, na jehož pozadí je určována platnost nějakého predikátu:

³⁵ Grepl, M.: Příruční mluvnice češtiny. Vydání II. Praha: NLN. 2003, s. 443.

³⁶ Grepl, M.: Mluvnice češtiny III. Vydání I. Praha: Academia.1987, 87 s.

- a. v rámci platnosti ČO; jde o současnou platnost ČO a predikátu
- b. mimo rámec ČO; buď před nástupem platnosti ČO nebo po něm.

4.2. ADVTemp lokalizující v rámci ČO

Pro tato ADVTemp je charakteristická velká synonymie výrazových prostředků. Prosté i předložkové pády vyjadřují pouze jen lokalizaci v rámci ČO. Jednotlivé výrazové prostředky jsou do značné míry vázány na dílčí třídy substantiv, schopných vystupovat ve funkci ČO. Jejich užití je tedy do značné míry lexikalizováno. Systém prostředků sloužících časové lokalizaci zahrnuje řadu dalších prostředků, které v rámci prostorové lokalizace nevystupují:

Prostý genitiv

Prostý genitiv v postavení ČO je omezen:

- na vyjádření konkrétního data (*např.: osmého července*)
- na vyjádření časového úseku, který je přímo pojat jako určený/neurčený (datum je jen konkretizací takovéto určenosti)

Genitiv vyjadřuje zpřesnění atributem schopným určenost/neurčenost vyjádřit, tj. zpravidla výrazem zájmené povahy.

Např.: „Toho dne jsme brzy vstávali. Příštího dne byla krásná jasná noc. Léta páně 846 vtrhl Ludvík Němec na Moravu.“

Užití genitivu v pozici ČO je ovšem věc značně periferní.

Prostý akuzativ

Rovněž prostý akuzativ má v rámci v rámci ADVTemp jen okrajové postavení a používá se jej za stejných podmínek jako genitivu, také vyžaduje atribut³⁷ přímo vyjadřující určenost/neurčenost ČO.

Např.: „Příští léto pojedeme na dovolenou. První den ve škole jsme pouze opakovali učivo z minula.“

Časovou lokalizaci vyjadřují i spojení akuzativu s atributem *každý* a *celý*, (*např.: „Každý večer chodí spát v deset hodin. Na brigádu jsme chodili celé léto.“*), a také spojení „akuzativ co akuzativ“ (*např.: „Neděli co neděli chodí do kostela.“*)

Prostý instrumentál

Prostý instrumentál má zcela okrajové postavení. Pociťuje se jako prostředek knižní a neproduktivní.

Např.: „Tou dobou vyšel už první večerník. Úderem osmé hodiny vstoupí do kanceláře.“

Jako předložkový pád se chápe spojení „začátkem + genitiv“ a „koncem + genitiv“ (*např.: začátkem měsíce; koncem února*).

Předložkové pády s významem ADVTemp lokalizující v rámci ČO mohou být produktivní a neproduktivní. Omezené užití má „na + akuzativ“. Vedle izolovaného sousloví „na podzim“ jde o označení svátků a pojmenování jednotlivých dnů v roce.

Např.: „Na Vánoce jíme kapra. Na Velikonoce se postíme.“

4.3. ADVTemp lokalizující mimo rámeček ČO³⁸

Na rozdíl od ADVTemp lokalizujících v rámci ČO, jež se vyznačují značnou pestrostí výrazových prostředků v zásadě synonymních, představují ADVTemp lokalizující mimo rámeček ČO jednoduchý systém, s prostředky významově specializovanými.

4.3.1. ADVTemp lokalizující v úseku před nástupem platnosti ČO

³⁷ přívlástek

³⁸ Grepl, M: Mluvnice češtiny III. Vydání I. Praha: Academia.1987, s.94.

Základním prostředkem je zde „*před + instrumentál*“

Např.: „Před půlnocí budu doma. Před svítáním začalo drobně pršet.“

Funkci ADVTemp může plnit i substantivum s konkrétním významem, zastupující dějové jméno. *Např.: „Musíte mě před Bratislavou vzbudit.“* (před Bratislavou... „než přijde / bude Bratislava). V úseku před nástupem platnosti ČO lokalizuje děj rovněž vedlejší věta uvedená výrazy „*než, dříve než, předtím než*“. *Např.: „Než jsem stačil poděkovat, zmizel.“* Za variantu ČO lokalizujícího bezprostředně před nástupem vlastní platnosti lze označit „*k + dativ*“. *Např.: „K ránu bude zima.“*

4.3.2. ADVTemp lokalizující v úseku po nástupu platnosti ČO

Opozitum výrazu „*před + I*“ je „*po + lokativ*“.

Např.: „Po zmatených formalitách došlo k řešení vážných problémů.“

V pozici ADVTemp může vystupovat i substantivum s konkrétním významem, zastupující dějové / stavové jméno. *Např.: „Po škole jsme ho vzali mezi sebe.“*

4.3.3. ADVTemp lokalizující v úseku mezi platnostmi dvou ČO

Časově lokalizovaný obsah je v tomto případě umístěn mezi časové rámce *x* a *y*. Jde o lokalizaci v časovém úseku následujícím po jednom ČO a předcházejícím jiný ČO. Následnost a předčasnost ve vztahu k ČO je vyjádřena předložkovým pádem „*mezi + instrumentál*“. *Např.: „Mezi okolními městy je Písek ten nejkrásnější.“*

Význam lokalizace mezi dvěma ČO může být potlačen ve prospěch lokalizace v rámci ČO. Lokalizovaný děj je pojat jako souběžný s platností ČO (*např.: „Mezi prací si zpívala.*), nebo je ČO pojat jako vnitřně členěný a časová lokalizace se týká některého z blíže neurčených dílčích úseků ČO (*např.: „Stavím se mezi týdnem.“* - „během tohoto týdne, v tomto týdnu“).

4.4. ADVTemp ve vlastním smyslu slova

ADVTemp ve vlastním smyslu slova je třeba odlišovat určení založená na časovém zpřesnění platnosti predikátu, která charakterizují predikát z hlediska délky jejího trvání (např.: „*Školní představení trvalo tři hodiny.*“), a také z hlediska frekvence jeho platnosti (např.: „*Den co den chodíme na kurzy cizího jazyka.*“).

V obou případech sice zčásti proniká i temporální charakteristika platnosti predikátu, avšak v popředí stojí jeho charakteristika kvantitativní. Jde tedy o temporálně-kvantitativní ADV.

1. jsou to ADV durativní (ADVDur)
2. jsou to ADV frekventativní (ADVFreq)

Temporálně-kvantitativní ADV (ADVDur a ADVFreq)³⁹

Od ADVTemp ve vlastním smyslu se odlišují případy užití fakultativních ADV, která neurčují platnost predikátu na časové ose, ale udávají některé charakteristiky časově měrového charakteru. Jde o prosté/předložkové pády nebo ADV, jejichž primárním významem je:

- a. vyjádření intervalu, na který je vázána platnost predikátu
např.: ADV „dlouho, dva dny, celý týden“, apod.
- b. vyjádření frekvence jeho realizované platnosti
např.: ADV „denně, každé pondělí, hodinu co hodinu“, apod.

Na vlastní ADVTemp se vždy můžeme ptát otázkou „*kdy?*“ (např.: *včera, před schůzí, apod.*), ale ADVDur a ADVFreq otázku „*kdy?*“ vylučují.

ADVDur předpokládají otázku „*jak dlouho?*“ (např.: *dlouho, týden, po celý rok, apod.*). ADVFreq jsou ekvivalentem významu „*jak často*“ (např.: *denně, každou chvíli, rok co rok*).

ADV s významem durativním (ADVDur)⁴⁰

³⁹ Grepl, M: Mluvnice češtiny III. Vydání I. Praha: Academia.1987, s. 95

⁴⁰ Grepl, M: Mluvnice češtiny III. Vydání I. Praha: Academia.1987, s. 95-97

V rámci ADVDur lze na základě významových rozdílů rozlišit ADVDur ekvivalentní významu:

- a. „*jak dlouho*“
- b. „*za jak dlouho*“
- c. „*na jak dlouho*“

ADVDur s významem „*jak dlouho*“

Tato ADVDur vyjadřují délku trvání platnosti děje/stavu predikátu.

Např.: „*Mluvil o tom celý den.*“ V naprosté většině se tento typ pojí se slovesy nedokonavými, v jejichž sémantice není obsažen poukaz na vnitřní předěl. Za základní prostředek vyjadřující význam „*jak dlouho*“ je třeba považovat vedle některých ADV prostý Ak, zpravidla ve spojení s číslovnou základní / řadovou.

Např.: „*Jsm zde už pět hodin / pátou hodinu.*“

Vedlejší věty s významem „*jak dlouho*“ jsou charakterizovány spojkou *dokud*, resp. Spojením „*do té doby než / od té doby, co*“

Např.: „*Co se vrátil, nepromluvil slova. Dokud budu živ, vy dva nebudete mít pokoj.*“

ADVDur s významem „*za jak dlouho*“

Tato ADVDur vyjadřují stejně jako typ „*jak dlouho*“ délku trvání platnosti predikátu, a to tak, že vyjadřují úsek, během něhož děj/stav dospívá ke své hranici.

Např.: „*Napsal jsem knihu za měsíc.*“

Tento typ ADVDur je primárně vázán na dokonavé sloveso. Pokud se pojí se slovesy nedokonavými, vyjadřuje zpravidla opakovanou realizaci děje, schopnost apod.

Např.: „*Plaval stovku (za) minutu.*“

Primárním výrazovým prostředkem je „*za + Ak*“, zpravidla rozvitě základní číslovkou. *Např.:* „*Za ty deště jsem přečetl několik knih.*“

Týž význam může vyjadřovat „*během + G*“. *Např.:* „*Do rána to udělám.*“

ADVDur s významem „*na jak dlouho*“

Tento typ ADVDur vyjadřuje délku trvání stavu, který je výsledkem realizace platnosti predikátu. Význam „na jak dlouho“ se stýká s temporálním významem „na kdy“. Např.: „Beru si dovolenou na jeden den (na měsíc / na červen). Půjčil si knihu na den / na sobotu.“

Zatímco „na den, na měsíc“ vždy vyjadřuje „na jak dlouho“, „na zítřek, na sobotu“ může být primárně spojeno s významem „nakdy“, provázeným vyjádřením délky. Oba významy se navzájem doplňují a také je připuštěno spojení s ADVTemp „kdy“. Např.: „Vzal jsem si včera na úterý / na den dovolenou.“

Typ „na jak dlouho“ není omezen vidovým významem slovesa. Např.: „Beru si / Vezmu si dovolenou na týden.“

Základním prostředkem pro vyjádření významu „na jak dlouho“ je „na + Ak“, zpravidla ve spojení se základní číslovkou. Pokud se s tímto významem vyskytuje vedlejší věta, je uvedena spojením „na dobu než“. Např.: „Přestěhovali jsme se k rodičům na dobu, než dostaneme vlastní byt.“

ADV s významem frekventativním⁴¹

ADVFreq jsou typem ADV týkajících se frekvence platnosti predikátu. Vyjadřují opakovanost této platnosti, odpovídající významu „jak často“, „kolikrát“, „pokolikáté“. Jsou členy výlučně fakultativními.

a. ADVFreq s významem „jak často“

Tato ADV vyjadřují pravidelnost časového úseku, v němž se realizuje platnost predikátu.

Jako výrazové prostředky zde slouží ADV (*denně, týdně, ročně, apod.*)

Tato ADV nejsou vyjadřována speciálním typem vedlejší věty, mohou být nahrazována vedlejší větou uvedenou spojením *vždycky/pokaždé, když*.

Např.: Vždycky, když přijíždí, běží děti naproti.

⁴¹ Grepl, M: Mluvnice češtiny III. Vydání I. Praha: Academia.1987, s.98n.

Vedlejší věta vyjadřuje v první řadě časovou lokaci „*kdy*“.

b. ADVFreq s významem „*kolikrát*“

Základním výrazovým prostředkem jsou číslovková ADV obsahující sufix *-krát* (např.: *dvakrát, pětkrát, jednou/jedenkrát*)

Např.: *Třikrát jsme plavali tam a zpět.*

Ve spojení typu *jednou/jedenkrát + za + Ak* však dostáváme výrazový prostředek odpovídající významu „*jak často*“.

Např.: „*Panstvo přijždělo jednou za tři léta.*“

Větné vyjádření těchto ADVFreq neexistuje.

c. ADVFreq s významem „*pokolikáté*“

Význam „*pokolikáté*“ vyjadřují ADV se strukturou „*po + neohebný tvar řadové číslovky*“ (např.: *poprvé, potřetí*)

Např.: „*Už se to podruhé neopakovalo.*“

Větné vyjádření tohoto typu ADVFreq chybí.

Typy „*kolikrát*“ i „*pokolikáté*“ výrazně překračují hranice ADVFreq, neboť se na rozdíl od typu „*jak často*“ nestýkají s vlastními ADVTemp.

Přecházejí tedy do sféry kvantitativních ADV v užším smyslu.

5. Dějová slovesa v čínštině⁴²

Protože se dějová slovesa morfologicky v rámci slovesného času nemění, pojetí času je tedy založeno na výrazech určení času. Pozice těchto výrazů (dle toho, zda stojí před nebo za slovesem) závisí na tom, jestli odkazují na čas ukončený či neukončený (v češtině pojetí vidu).

⁴² Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 111.

5.1. Časový bod

Zde se nabízí porovnání tohoto typu určení času v čínštině s temporálními adverbii v rámci časového orientátoru v češtině. Mluvíme zde též o jistém bodu na pomyslné časové ose. V čínštině se časové vyjádření velmi zjednodušuje nepřítomností předložkových pádů, na první pohled se tedy jeví zcela odlišně, stále se ovšem jedná o vyjádření časového bodu poukazující na konkrétní čas, ve kterém se uskutečňuje daná situace. Pro čínského mluvčího musí být referenční čas započat před tím, než je stanovena činnost slovesa. Proto je referenční čas umístěný buď na začátku věty nebo bezprostředně za předmětem.

Např.:

- „Včera jsem šel do obchodu koupit nějaké věci.“ 昨天我去商场买东西。
- „Dnes nepřišel.“ 他今天没（有）来。
- „Minulou zimu zde byla silná sněhová bouře.“ 去年冬天这儿下了一场大雪。
- „Počkám na tebe odpoledne v půl čtvrté u vchodu na univerzitu.“
我下午三点半在大学门口等你。

5.2. Výrazy trvání a frekvence

Stejný význam jako česká temporálně-kvantitativní adverbia mají v čínštině výrazy trvání a frekvence. Pro připomenutí – temporálně-kvantitativní adverbia jsou prosté/předložkové pády nebo adverbia, jejichž primárním významem je vyjádření intervalu, na který je vázána platnost predikátu nebo v druhém případě vyjádření frekvence jeho realizované platnosti.

Adverbia s významem durativním předpokládají otázku „*jak dlouho?*“, adverbia s významem frekventativním jsou ekvivalentem výrazu „*jak často?*“.

V čínštině výrazy trvání a frekvence mají též za cíl měřit „*jak dlouho*“ a „*jak často*“ se činnost uskutečňovala a ve větě následují sloveso. Do pozice před slovesem se přesouvají pouze tehdy, když časový úsek nebo počet opakování slouží jako časový horizont, ve kterém se uskutečňuje konkrétní situace ve slovese již zakódovaná.

Výrazy trvání (durativní)⁴³

Výrazy trvání poukazují na délku časového úseku, po kterou trvá konkrétní situace. Výrazy trvání jsou obvykle umístěny za slovesem jako komplement.

Např.:

„*Zůstali jsme v Paříži týden.*“ 我们在巴黎待了一个星期。

„*Schůze trvala přes hodinu.*“ 会议继续了一个多小时。

„*Jak dlouho budeme čekat?*“ 我们要等多长时间?

Jestliže se ve větě nachází sloveso tranzitivní s neživotným předmětem nebo intransitivní sloveso s vnitřní strukturou „sloveso + předmět“, výrazy trvání jsou umístěny mezi sloveso a předmět. Gramaticky už výrazy trvání nejsou komplementem, ale stávají se přívlastky.

Např.:

„*Studoval jsem čínštinu dva roky.*“ 我学了两年 (的) 中文。

„*Tancovali jsme tři hodiny.*“ 我们跳了三个小时 (的) 舞。

„*Povídali jsme si celý večer.*“ 我们聊了一个晚上 (的) 天。

Výrazy krátkého trvání⁴⁴

Výrazy krátkého trvání vyjadřují v čínštině specifický ovšem neméně důležitý oddíl. Je jimi vyjádřen krátký časový úsek a jsou zpravidla umístěny až po slovese stejně jako ostatní výrazy trvání. Přidružují se k číslovce 一 /yi/ „jedna“. Mezi tyto výrazy patří dvě nejznámější: 一会儿 /yihuir/ „*chvilku*“ a 一下 /yixia/ „*krátce, trochu*“. Rozdíl mezi těmito dvěma výrazy je takový, že první zmíněný výraz se zaměřuje na dobu trvání a druhý na samotnou činnost.

Např.: „*Chvíli jsem seděl u něho doma.*“ 我在他家坐了一会儿。

⁴³ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 113.

⁴⁴ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 116.

„Vypadá uvolněným dojmem.“

他随随便便地看了一下。

Jestliže se ve větě vyskytuje předmět zájmenný, výrazy krátkého trvání většinou stojí až za předmětem.

Např.: „Lehce se dotkl mé ruky.“ 他在胳膊上轻轻地碰了我一下。

Jestliže je ve větě předmět životný, výrazy krátkého trvání mohou stát buď před nebo až za předmětem.

Např.: „Matka políbila své dítě.“

妈妈吻了她的孩子一下。 nebo 妈妈吻了一下她的孩子。

Další možnost, jak vyjádřit krátké trvání, je opakování slovesa. Tento způsob se používá u oznamovacích vět vztahujících se k činnosti uskutečněné v minulosti. 了 se vkládá po prvním slovese. Tento způsob je možné použít pouze u jednoslabičných sloves, dvouslabičná slovesa mohou být užitá pouze s výrazem krátkého trvání 一下. K danému slovesu může být přidán i předmět, ale opakováno bude pouze samotné sloveso.

Např.:

„Usmála se.“

她笑了笑。

„Učesala se.“

她梳了梳头。

V tázacích a rozkazovacích větách (z důvodu jasného vyjádření krátkého trvání) monosylabická i disylabická slovesa se mohou opakovat. U monosylabických sloves může být k tomu ještě připojena k číslovka 一 /yi/, u disylabických sloves se nic takového vyskytovat nemusí.

Např.:

„Nejprve si odpočineme.“

我们先休息休息。

„Můžeme prodiskutovat tento problém?“

我们能好好地研究研究这个问题吗?

„Prosím počkej chvíli.“

请你等 (一) 等!

„Nech mě se podívat.“

让我看 (一) 看。

„Pojď a ochutnej.“

你来尝 (一) 尝。

Opakování stavby krátkého trvání také naznačuje na straně mluvčího míru nedočkavosti .

Např.:

- „Hádej, kdo přišel!“ 你猜猜谁来了！
- „Už jste se potkali? Já vás představím.“ 你们见过面没有？我来介绍介绍。
- „Když budeš mít čas, hraj na piáno.“ 你有空就弹弹钢琴吧。

Frekvence⁴⁵

Výrazy frekvence jsou v čínštině zpravidla monosylabické. Poukazují na počet opakování libovolného děje a stejně jako výrazy trvání se dostávají do povědomí až když se situace stane. Proto stojí přirozeně až za slovesem. V hovorové řeči jsou nejběžnější: 次 /ci/, 回 /hui/, 遍 /bian/ a 趟 /tang/. Všechny tyto výrazy znamenají „čas“, ale 遍 vyjadřuje „od začátku do konce“ a 趟 se vztahuje k výletům a cestování.

Např.:

- „Tuto otázku jsme prodiskutovali dvakrát.“ 这个问题我们讨论了两次。
- „Tu hodinu jsem opravovala tříkrát.“ 那遍课文我复习了三遍。
- „Toho muže jsem potkal párkrát.“ 那个人我见过几回。
- „V Pekingu jsem byl dvakrát.“ 北京我去过两趟。

Jestliže sloveso (tranzitivní či intransitivní) má nominální předmět, výrazy frekvence (stejně tak jako výrazy trvání) obvykle stávají mezi slovesem a předmětem.

Např.:

„Potkali jsme se dvakrát.“

我们见过两次面。

Jestliže je předmět určení místa, výrazy frekvence mohou stát před nebo až za ním.

Např.:

„Byl jsem v Pekingu dvakrát.“

我去过两趟北京。

⁴⁵ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 118.

我去过北京两趟。

Dle příkladů je vidět, že pozice výrazů frekvence v čínské větě je pouze uprostřed nebo na konci věty. V tom se liší od české syntaxe, kde adverbia frekventativní mohou stát i na začátku věty. To dokazuje, že český slovosled je volnější než slovosled ve větě čínské.

Např.:

„*Dvakrát jsem byl v Americe, třikrát v Číně.*“

Ale nelze říct:

两次我去过美国，三次我去过中国。

每 /mei/⁴⁶

Adjektivum 每 „každý“ označuje výlučně odkaz na určení času a předchází jméno času (s měrovým slovem i bez). 每 je v pozici před slovesem, buď na začátku věty nebo bezprostředně za podmětem. Je též často následován monosylabickým adverbium 都 /dou/ „v každém případě / situaci“, které stojí za slovesem.

Např.:

„*Chodím na hodinu každý den.*“

我每天都去上课。

„*Rodina Li jezdí cestovat každý rok do Švýcarska.*“

李家每年都去瑞士旅游。

„*Kupuje si lístky do loterie každý týden.*“

她每个星期都买彩券。

5.3. Ostatní výrazy určení času⁴⁷

V čínštině existují ještě další nespécifické výrazy určení času, které jsou více původu adverbialního spíše než původu nominálního. V použité literatuře byly nazývány rovnou adverbii, jelikož pravidelně stojí před slovesem. Mezi tyto výrazy počítáme: „*okamžitě, postupně, přesně, stále, nepřetržitě, vždy, pravidelně, právě, konečně, náhle, atd.*“ Většina těchto adverbií může být užita ve všech typech vět, ale některá z těchto

⁴⁶ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 120.

⁴⁷ Yip, Po-Ching and Rimmington, Don: Chinese: a comprehensive grammar. London: Routledge. 2004, s. 120.

adverbií naznačující změnu nebo plynutí času budou častěji inklinovat k přechodu k výkladovým / interpretačním typům vět.

Např. věty oznamovací:

„*Okamžitě spěchal do školy.*“

他马上赶去学校。

„*Dorazili do cílové destinace včas.*“

他们如期到达目的地。

věty výkladové:

„*Je vegetariánka, nikdy nejedla maso.*“

她是素食者，从来不吃肉。

„*Navždy si budu pamatovat Vaše slova.*“

我永远记住您的话。

„*Moje dcera nás pravidelně chodí navštěvovat.*“

我的女儿经常来探望我们。

věty výkladové s 了 /le/:

„*Děti postupně odrůstají.*“

孩子们渐渐长大了。

„*Právě opustil Šanghaj.*“

他已经离开上海了。

„*Nakonec byli úspěšní.*“

他们终于成功了。

„*Babička náhle omdlela.*“

奶奶突然晕倒了。

Věta popisná:

„*Stále na něho myslíme.*“

我们无时无刻不在想念他。

6. Závěr

Tato diplomová práce si kladla za cíl porovnat formální vlastnosti větných členů určení času v čínštině a příslovečného určení času v češtině. Oldřich Švarný spodobu těchto termínů odmítá. Slova a výrazy, které jsou označením času (např.: 今天 „ dnes“, 现在 „ nyní“ aj.) nepovažuje v čínštině za příslovce. Příslovci nazývá v čínštině jen taková slova, jež stojí bezprostředně před slovesem nebo přídavným jménem a mohou být od něho oddělena pouze jiným příslovcem.

Profesor Švarný správně poukazuje, že určení času (např. 今天 „ dnes“) může stát buď na začátku věty nebo těsně za podmětem. Oproti tomu adverbium (např.: 马上 „ dnes“) může stát pouze před slovesem a může od něj být odděleno pouze příslovcem.

Jak dokládáme v bodě 5.3., jiná odborná literatura se s pojetím Švarného ne zcela shoduje a rovnou uvádí, že některá určení času jsou opravdu více původu adverbialního než původu nominálního a proto je rovnou nazývají adverbii.

První část této bakalářská práce je zaměřena na relativně podrobný souhrn těch nejdůležitějších způsobů vyjádření určení času v čínštině, ve druhé části je podrobně rozepsáno příslovečné určení v češtině, v poslední části dokládáme podobnosti obou větných členů, připomeňme například výrazy trvání (durativní), výrazy krátkého trvání nebo výrazy frekvence (viz kapitola 5.2.).

Z konfrontace určení času v čínštině a příslovečného určení v češtině jsem se ve své práci přesvědčila o tom, že oba členy mají spoustu podobných vlastností a i když se tyto dva jazyky zdají být zcela odlišnými, právě v případě určení času tomu tak není.

Použitá literatura:

Černý, Jiří: *Úvod do studia jazyka*. Olomouc. Rubico. 1998, 248s.

Grepl, Miroslav Petr Karlík: *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia 1998, 508 s.

Grepl, Miroslav: *Mluvnice češtiny III*. Vydání I. Vydání I. Praha: Academia. 1987, 748 s.

Liu, Yuehua 刘月华: *Shiyong xiandai Hanyu yufa 使用现代汉语语法 Praktická gramatika současné čínštiny*. Beijing: Shangwu yinshuguan 商务印书馆. 2001, 1006 s.

Ross, Claudia and Ma, Jing-heng Sheng: *Modern Mandari Chinese grammar: a practical guide*. London: Routledge. 2006, 397 s.

Švarný Oldřich a David Uher: *Hovorová čínština v příkladech I*. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, 238 s.

Švarný Oldřich a David Uher: *Hovorová čínština v příkladech III*. První vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998, 252 s.

Švarný Oldřich a David Uher: *Učební slovník jazyka čínského I – IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 1998 – 2000, 1731 s.

Vochala, Jaromír: *Čínsko-český česko-čínský slovník*. První vydání. Praha: LEDA. 2003, 616 s.